

2019 YEREL YÖNETİMLER
SEÇİM BİLDİRGESİ

DAHA ÇOK
ÖZGÜRLÜK
DAHA ÇOK
HAK
DAHA ÇOK
HAYAT

BU BİR DEMOKRASİ REFERANDUMUDUR

31 Mart'ta yapılacak Yerel Seçimler demokrasi ve yerinden yönetim mücadelesi için büyük bir dönüşümü başlatacağı gibi, aynı zamanda kayyuma, tekçi anlayışa, otoriter rejime karşı da bir demokrasi referandumudur. AKP-MHP ittifakı yaşanacak bir seçim yenilgisinin başkanlık sistemini, dolayısıyla rejimi tartışmalı hale getireceğini çok iyi biliyor ve seçime 'beka' sorunu olarak bakıyor. Halbuki, ülkenin ve toplumun bir beka sorunu değil, AKP-MHP ittifakının ve iktidarının bir beka sorunu vardır.

AKP yıkıcıdır!

Bu iktidar toplumsal barışı yıktı! Tüm toplumu kendinden olanlar ve olmayanlar diye kutuplaştırdı. Ayrımcılık üzerinden toplumsal farklılıkları, hatta komşuları bile karşı karşıya getirerek insanları birbirine düşmanlaştırdı. Her türlü muhalefet "vatan hainliği" veya "terör iltisakı" ile itham edilerek adeta linç ediliyor. Anayasa ve yasalar fiilen askıya alındı, mahkemeler Saray'ın emir kulu haline geldi.

Bu iktidar ekonomiyi yıktı! Derinleşen ekonomik kriz en çok emekçileri ve kadınları etkiliyor. İşsizlik ve yoksulluk büyüyor. İsrاف ve yolsuzluk had safhada. Ekonomik adaletsizlik artarken, zenginler daha zenginleşiyor, yoksulların sayısına her gün yenileri ekleniyor.

Bu iktidar kentleri yıktı! Rantçı belediyecilik uygulamaları kentleri sınırsız bir yapılaşma ile adeta beton yığınına dönüştürdü, şehirler yaşanamaz hale getirildi. Kentsel yıkım ve kent suçları yaygınlaştı. Ne tarih, ne ekoloji, ne de kentsel değerler dikkate alındı. Rant ve yolsuzlukla kentler kuşatıldı.

Bu iktidar ekolojik dengeyi yıktı! Yeni yollar, maden ocakları, dev oteller, sanayi tesisleri, nükleer tesisler, kaya gazı, HES'ler ile doğa tahrip ediliyor. Ormanlar güvenlik, yol, bina yapımı gibi gerekçelerle imha ediliyor, daha sonra bu alanlar imara açılıyor. Denizler, göller, akarsular, dereler metalaştırılıyor. Ne insana, ne hayvana, ne bitkiye yaşam alanı bırakılmadı.

Bu iktidar belediyeleri yıktı! Kayyım uygulamaları ile seçimlerde kazanamadığı belediyelere el koydu. Halkın iradesini gasp etti. KHK'ler yoluyla belediyeleri tamamen vesayet altına aldı. Demokratik sistemin en temel kurumları olması gereken yerel yönetimleri tek adam rejiminin taşra teşkilatına dönüştürdü.

Kayyım gasptır!

Bu iktidar halkın iradesini gasp ederek seçimle kazanılan belediyelere kararnamelerle el koydu. 96 belediyeye kayyım atandı. Kamuda ve belediyelerde çalışan 15 bine yakın Kürt işçi ve memur, 300'e yakın muhtar ihraç edildi. 93 belediye eş başkanı, yüzlerce belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesi ve sayısı binleri aşan parti il ve ilçe teşkilatlarında çalışan parti yöneticisi, üyesi tutuklandı.

Kayyımların ilk işi Kürtçe, Süryanice, Ermenice, Arapça, tabelaları kaldırmak oldu. Roboski, Uğur Kaymaz, Ahmedê Xanê anıt ve heykelleri yıkıldı. Ceylan Önkol, Ekin Ceren, Mehmed Uzun, Orhan Doğan, Tahir Elçi gibi park, bahçe ve sokak isimleri değiştirildi. Kürt kültürüne, Kürt diline ve Kürt olmaya ilişkin ne varsa yok edilmeye çalışıldı. Kürtçe yayın yapan radyo, televizyon ve gazeteler KHK'ler ile kapatıldı. Belediyelere bağlı Zarokîstan, Xalxalok, Ferzad Kemanger gibi Kürtçe eğitim veren ilkokul ve kreşler kapatıldı. Kadın dernekleri başta olmak üzere demokratik kitle örgütleri kapatıldı. Kürt halkının tarihine ait olan sanat eserleri, tarihi yapılar yıkıldı. Kürtlerin toplumsal, kültürel ve siyasal hafızası yok edilmeye çalışıldı.

Katılımcı belediyecilik anlayışı kayyımınla beraber bitti. Her kesimi gözetken çok dilli belediyecilik teklife kurban edildi. Kayyımlar; Sayıştay raporlarının da ortaya koyduğu gibi yolsuzluğa bulaştı, ihaleleri yandaş firmalara verdi, belediyeleri ekonomik olarak talan etti, halkın mallarını peşkeş çekti.

Demokratik yerel yönetimlerle demokratik topluma

HDP, demokratik yerel yönetim deneyimlerinin mirasçısıdır. Demokrasi güçleri ve Kürtler 1977-79 mahalli seçimlerinde Diyarbakır, Ağrı, Fatsa ve Batman başta olmak üzere 10 belediye kazanmıştı. Ancak belediye başkanlarının bir kısmı katledilmiş, diğerleri de tutuklanmıştı.

1999 yerel seçimlerinde ise HADEP 37 belediye kazanmıştı. 2004'te belediye sayısı 57 çıkmıştı. 2009 yerel seçimlerinde ise 99 belediye kazanılarak yerel yönetimlerde büyük bir ivme yakalanırken, 2014 yerel seçimlerinde ise belediye sayısı 102'ye ulaşmıştı.

Tüm baskı ve imha politikalarına rağmen belediyecilik deneyimimizde, demokratik, ekolojik ve kadın eksenli belediyecilik anlayışımız toplum-sallaşırken, çalışmalarımızı kendi öz gücümüzle, halkla birlikte yaptık. Anadil hizmetlerimizle, katılımcı belediyecilik anlayışımızla, alternatif yerel yönetimlerin mümkün olabileceğini gösterdik.

Kayyımın kapattığı anadilinde eğitim veren kreşler, kadın sığınakları, kadın danışma merkezleri, eğitim destek evleri, öğrenci yurtları, kültür merkezleri, belediye şehir tiyatroları, kooperatifler, üretim atölyeleri, yoksullukla mücadele dernekleri, sağlık merkezleri gibi belediye birimlerini yeniden açacak ve daha güçlü bir şekilde halkın hizmetine sunacağız. Bütün belediyelerimizde Eş Başkanlık uygulamasına devam edeceğiz. Kadın daire başkanlıklarını ve kadın müdürlüklerini yeniden kuracağız. Kayyımların halk ile belediye arasına koydukları beton blokları, bariyerleri kaldırarak, belediyeleri yeniden halkın hizmetine açacağız.

Şimdi bu baskı ve talan düzenini ve faşizmi kurumsallaştırmak isteyen AKP-MHP bloğunu geriletme ve kayyımlar eliyle gasp edilen Kürt halkının iradesini yeniden kazanma zamanıdır.

Demokrasi yerelden başlar

HDP, demokrasi, eşitlik ve özgürlük mücadelesini yerelden başlatır. Yerel demokrasinin olmadığı yerde demokrasi ve özgürlüklerden söz edilemez. Yerel demokrasi, halkın kendi kimliği ile meclisler, kent konseyleri, platformlar, meslek kuruluşları ve demokratik kitle örgütlenmeleri ile yönetime katılması ve yaşamı ilgilendiren bütün alanlarda kararlara ortak olmasıdır. Bu nedenle demokratik yerel yönetimler çok dilli ve çok kültürlüdür, yerelde yaşayan bütün inançlara ve halklara eşit yaklaşır ve bütün farklılıklara eşit hizmet üretir.

HDP'nin doğrudan demokrasi anlayışı devlete karşı toplumun güçlendirilmesini özgürlük ve eşit yurttaşlığın temeli olarak görür. Halkın örgütlü bir güç olarak iktidar haline gelmesini hedefler. Toplum, üretim ve çalışma koşulları üzerinde söz ve karar sahibi yapmayı amaçlar. Halkların kendi anadillerini ve kültürlerini geliştirmelerini sağlar. Kadınların erkek egemenliğine ve şiddetine karşı mücadelesini destekler. Gençlerin bugün ve gelecek korkusundan kurtulması için çaba gösterir. Doğanın bir hammadde değil yaşamın kendisi olduğunu kabul eder.

Yerel demokrasi anlayışımız demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü uygulamalara dayanır. Partimizin 2014'ten bu yana uyguladığı eş başkanlık sistemi; özgün-özerk örgütlenmesiyle kadın özgürlük ve eşitlik mücadelesini derinleştiren ve yayan bir sistemdir.

HDP, 31 Mart'ta yapılacak seçimlerden başarıyla çıkacak. Geçmiş deneyimleri geliştirerek uygulamaya koyacağı politikalarla yerel demokrasiyi daha da güçlendirecek. Gasp edilen belediyelerde kayyımların verdikleri devasa zararları hızla telafi edecek, halkı yeniden kendi iradesiyle buluşturacak.

BİRLİKTE KARAR VERECEĞİZ BİRLİKTE YÖNETECEĞİZ

**Hedefimiz, daha çok belediyede
“doğrudan demokrasi”yi hayata geçirmek.**

Doğrudan demokraside, il, ilçe, belde, köy, her yerin ihtiyaçlarını orada yaşayanlar belirler. Kaynakların nasıl kullanılacağına kadınlar, erkekler, gençler, yaşlılar birlikte karar verirler.

Geleceği birlikte inşa ederler.

**“Özgürlüklere ve haklara saygılı bir yönetim” için,
daha çok yerel demokrasiyi savunuyoruz.**

**Daha çok renk, daha çok doğa, daha çok emek...
“Daha çok hayat” diyoruz.**

HDP belediyelerinde,

- Herkese “eşit hizmet” verilecek. Asla ayrımcılık olmayacak. Halkın iradesine, her türlü farklılığa saygı gösterilecek. Kimse dışlanmayacak. Tüm farklılıklar gözetilerek yurttaşların kent yönetimine katılmaları sağlanacak.
- Halk yönetime “bizzat ve bilfiil” katılacak. Kent Meclisleri, Kent Forumları, Mahalle Meclisleri, Köy Meclisleri, Kadın Meclisleri, Gençlik Meclisleri yaygınlaştırılacak.
- Muhtarlar ve azalarla, sivil toplum kuruluşlarıyla planlama dahil her konuda birlikte çalışılacak, kalıcı ve düzenli platformlar oluşturulacak. Beraber karar alınacak, beraber yönetilecek.
- Stratejik planlar Eşitsizlik ve Yoksullukla Mücadele, Kadın, Gençlik, Çocuk, Ekoloji, Kültür ve Sanat, Yerel Ekonomiye Güçlendirme, İmar ve Şehircilik, Ulaşım, Halk Sağlığı, Engelliler, Yaşlılar, İnançlar ve Azınlıklar gibi konularda düzenlenecek kent forumlarının katkısıyla yapılacak.
- Açıklık/Şeffaflık ilkimiz gereğince meclis toplantıları halka açık yapılacak ve demokratik kitle örgütlerinin toplantılara katılımı sağlanacak. Toplantı sonuçları web sayfaları ile panolarda yayınlanacak, halkın bilgilere erişimi kolaylaştırılacak.
- Yurttaşların yerel yönetimlerle ilişkilerini güçlendirmek için etkin bir iletişim ve enformasyon sistemi kurulacak. Halkla ilişkiler masaları, e-belediyecilik ve akıllı belediyecilik uygulamaları yaygınlaştırılacak.
- Yaşam alanları veya yerleşim birimlerinde köklü değişikliklere yol açacak büyük ölçekli projeler ve stratejik planlar referandum yoluyla halkın onayına sunulacak. Referandum yöntemi il, ilçe, belde, köy ve mezraların özgünlüğüne göre belirlenecek.
- Kadın özgürlükçü anlayış hâkim kılınacak. Kadınlar her kademedede eşit temsil edilecek. Cinsiyetçi hiçbir uygulamaya izin verilmeyecek.

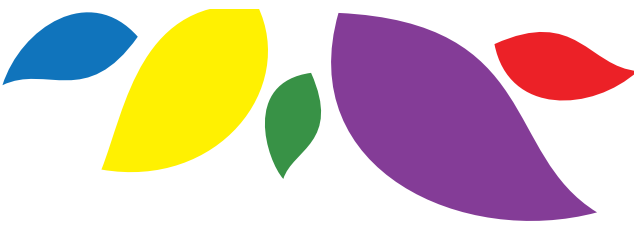

BÜTÇE HALKINDIR, HALKLA BİRLİKTE YAPACAĞIZ

HDP, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı ve Katılımcı Bütçe yapmayı esas alır. Belediyenin bütün harcamalarının şeffaf ve denetlenebilir olmasını sağlar.

- Bütçenin hangi hizmet alanlarında ve ne şekilde kullanılacağına sivil toplum kuruluşları, halk meclisleri, demokratik kitle örgütleri ve bütün toplumsal kesimlerle birlikte karar verecek ve uygulayacağız.

- Bir arada yaşama, dayanışma ve paylaşımı esas alacağız. Halkın barınma, gıda, su, ısınma, eğitim, ulaşım, internet ihtiyaçlarına destek olacağız. Kent içindeki eşitsiz gelişmeyi engellemek için yoksul bırakılan bölgelere daha çok pay ayıracak, rantçılığa asla izin vermeyeceğiz.
- Doğa ve gelecek dostu bir anlayış benimsenecek. İnsanı ve doğayı esas alan, bütün canlıları koruyan, kentlerimizi bir arada yaşama ve dayanışma mekânlarına dönüştüren bütçe yapacağız.
- Bütün hizmetleri çok dilli sunacağız. Kent içinde ayrışmanın ve dışlanmanın önüne geçmek için yerelin verdiği bütün imkânları kullanacağız.
- Herkesin hayat kalitesini yükselteceğiz. Çocukları, gençleri, engellileri, yaşlıları ve dezavantajlı grupları gözetecek, özgün ihtiyaçlarını giderecek öncelikli politikalar geliştireceğiz.
- Belediyelerin gelir-gider kalemlerini belediye binaları ve kentin çeşitli yerlerinde panolara asacağız. Bütün detayları belediyenin web sayfasında yayınlayacak ve harcanan her kalem için yurttaşlara hesap vereceğiz.

YEREL EKONOMİYİ GÜÇLENDİRECEĞİZ

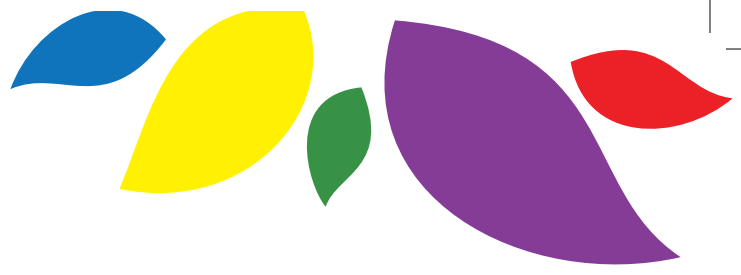
HDP, belediyelerin görevlerini sadece altyapı ve üst yapı hizmetlerinden ibaret görmez. Yerel ekonomiyi topluma hizmet eden güçlü bir yapıya kavuşturmayı amaçlar. Ekonomik krizlere, yoksulluğa, eşitsizliğe ve sömürüye karşı korunmanın ve geleceğe güvenle bakmanın yolu budur.

- Yerel ekonomiyi bütün toplumsal kesimlerin katılımıyla planlayıp, düzenleyeceğiz. Yerel kaynakların refahı artıracak biçimde kullanılması için Ekonomi Koordinasyon Kurulları oluşturacağız. Fiziki, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeyi sağlayacak stratejileri hep birlikte geliştireceğiz.
- Yerel ekonomik gelişmede rolü olan Ticaret ve Sanayi Odaları, kent konseyleri, kooperatifler, birlikler, sivil toplum kuruluşları gibi tüm yapılarla birlikte işsizliğin azaltılması ve istihdamın geliştirilmesi için çaba göstereceğiz.

- Tekelciliğe ve ranta karşı, toplumun ihtiyaçlarını temel alan yerel ekonomi politikalarını geliştirmeye öncelik vereceğiz.
- Ekonomik krizin halkımıza olumsuz etkilerini giderebilmek için dayanışma ağlarını kuracak, toplumsal ekonomi politikalarını hayata geçireceğiz.
- Yerel üretimin canlandırılması ve ekonomik yaşamın gelişimine katkı sağlanması için belediyelerimizde kurduğumuz, Yerel Ekonomiye Geliştirme Müdürlüğü ve Daire Başkanlığı gibi birimleri yaygınlaştıracacağız.
- Kâr amacı olmayan ve kullanım değerine dayalı ürünlerin üretilmesi amacıyla kurulacak topluluklara/kooperatiflere destek olacağız.
- Kooperatifler aracılığıyla üreticiden tüketiciye ulaşacak aracasız bir sistem kuracağız. Yerel ürünlerin satıldığı pazar yerlerini iyileştirecek ve erişilebilir hale getireceğiz.
- Kadınların ücretsiz emek yükünü azaltacak eşit fırsatlar yaratacağız. Ekonomik toplumsal cinsiyet eşitsizliğini giderecek politikalar uygulayacak, işyeri açan kadınların ödeyeceği harç ve vergilerde yüze 50 indirim yapacağız.
- Kent içinde yeni AVM inşaatlarına izin vermeyeceğiz. AVM'lere karşı sosyal, işlevsel ve kentsel mekânları planlayacak, geleneksel çarşıları destekleyeceğiz.
- Küçük ve orta ölçekli işletmeler için danışmanlık, eğitim ve teknik destek sağlayacak; esnafın, girişimcilerin ve çiftçilerin korunması için çözümler geliştireceğiz.

- Eğitim ve iş gücü gelişimini sağlamak için meslek edinme kursları ile el sanatları, pazarlama, kooperatifçilik gibi konularda yaygın eğitimler vereceğiz. Bu kurslarda kadınlara ve dezavantajlı gruplara öncelik tanıyacağız.
- Tarım, hayvancılık, sanayi, yer altı kaynakları, alternatif enerji kaynakları ve yerel ürünler için pazar bulunması konusunda çalışmalar yapacağız.
- Kentlerdeki tarihi ve turistik yapıların kendi dokularına uygun bakım ve onarımını yaparak ziyaret edilebilecek hale getirecek, dünyaya tanıtılması için ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürüteceğiz.
- Belediyenin yaptığı her türlü satın alımlarda ve ihalelerde yerel kooperatiflerin, esnafın ve şirketlerin gözetilmesine önem vereceğiz.

YOKSULLUKLA MÜCADELE EDECEĞİZ

HDP, insanları yoksullaştırıp yardıma muhtaç kılan iktidar anlayışına karşıdır. Yoksullukla mücadeleyi belediyelerin temel kamu görevlerinden biri olarak görür.

- Paylaşımci sosyal dayanışma ağlarını geliştireceğiz. Kentin bütün dinamikleri ile ortak çalışmalar yapacak, Yoksullukla Mücadele Dernekleri'ni kuracağız.
- İşsizliği azaltmak için, yerel çalışma hayatına yönelik meslek edindirme kurslarını yaygınlaştıracacağız. Kursları bitirenlerin iş bulabilmesi için çaba göstereceğiz.
- İhtiyaç sahiplerine sıcak yemek götürmek için mobil araç uygulamalarını çoğaltacağız. Dayanışma mutfakları açılması için yereldeki STK'lerle iş birliği içinde olacağız.
- Gıda ve Giyim Bankaları uygulamalarımıza yaygınlaştıracacağız.
- Eğitim, sağlık, ulaşım ve barınma gibi hizmetleri toplumun dezavantajlı kesimleri için ulaşılabilir hale getireceğiz.

DOĞAL VE UCUZ GIDAYA ERİŞİMİ ARTIRACAĞIZ

HDP, halkın sağlıklı, doğal ve ucuz gıdaya ulaşma hakkını savunur. Doğal üretimi destekler; sağlıklı ürünlerin tüketiciye doğrudan ulaştırılması için çalışır.

- Gıda güvenliği ile ilgili sivil toplum örgütleri, kamu kurumları ve halkımız arasında koordinasyon sağlayacağız. Kuracağımız Sağlıklı Gıda Birimi ile yurttaşlardan gelen şikâyetlerin hızla değerlendirilmesini ve işyerlerinin denetlenmesini sağlayacağız.
- Meyve-sebze halleri, mezbahalar ve su ürünleri toptan satış yerleri, soğuk hava depolarının teknik ve hijyenik şartlarının kontrolünü düzenli olarak yapacağız. Buralarda bozulan ve imha edilecek gıda ile ilgili işlemlerin vakit kaybetmeden yapılmasını sağlayacağız.
- Gıda ile ilgili faaliyet gösterecek tüm işletmelerin işyeri açma ve ruhsat verme süreçlerini titizlikle yürüteceğiz ve denetleyeceğiz.

- Teknik ve hijyenik koşullarının iyileştirilmesi için işyerlerine teşvik edici projeler hazırlayacağız. Hijyen koşullarını yerine getiren işletmelere Beyaz Bayrak verme uygulamasını yaygınlaştıracadıız.
- Doğal tarım kooperatifleri ile gıda topluluklarının yaygınlaşmasını sağlayarak endüstriyel gıda işletmeciliğinin büyüttüğü tekelleşmenin önüne geçecek uygulamalar geliştireceğiz.
- Gıdada kendine yetebilen kent modeline geçme çalışmalarına devam edeceğiz. Halka sağlıklı gıda temin edebilmek için doğal ürün pazarlarını ve kent bostanlarını yaygınlaştıracadıız.
- Tarımda endüstriyel gübre ve benzeri kimyasalların önüne geçmek için organik gübre üretimi ve kullanımını artıracadıız.
- Beslenme ve güvenli gıda tüketimi konusunda halka, okullara, muhtarlıklara vb. yerlere yönelik eğitici çalışmalar yürüteceğiz.
- Eko-gıda kodeksini (veri tabanı) oluşturacak, uyumsuz ve sağlıksız besinlerin satışını engelleyeceğiz.

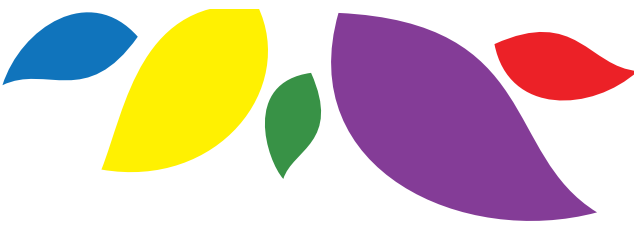
TOPLUMA YATIRIM YAPACAĞIZ

HDP, sosyal hizmet ve yardımları hayırseverlik olarak görmez. Bunları topluma yatırım mantığıyla her kesim için kamusal hizmet olarak sunar.

Sağlık, eğitim, güvenlik, istihdam ve konut hizmetleri gibi alanların yerel yönetimlere devredilmesini savunur.

- Sosyal hizmetleri yerelleştirecek, yerinde yönetim ve yerinde hizmet anlayışıyla sürdüreceğiz.
- Sosyal hizmet üretiminde halk dayanışmasını ve paylaşımını ön plana çıkaracağız. Bütün toplumsal kesimlerin demokratik ve sosyal örgütlenme ağlarını geliştirmelerini; karar alma ve uygulama süreçlerine katılımını sağlayacağız.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve yaşı gözetecek; yurttaşların bütün sosyal hizmetlere kolayca erişebilmesini sağlayacağız.
- Sosyal yaşamda engellilere, yaşlılara, çocuklara, kadınlara, yoksullara, mültecilere ve dezavantajlı gruplara öncelik veren sosyal politika ve hizmetler üreteceğiz.

- Belediyelerimizin sosyal harcamalara dönük insan ve mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması için denetim mekanizmalarını oluşturacağız.
- Meydan, park-bahçe gibi kamusal alanlarda ticarete ve ranta izin vermeyeceğiz. Toplumun sosyal, kültürel ve sanatsal ihtiyaçlarını karşılayacak mekânsal çözümler üreteceğiz.
- Şehir dışından tedavi amaçlı kent ve ilçe merkezlerindeki hastanelere gelen yoksul hasta ve refakatçilerine tedavi süreleri boyunca kalabilecekleri misafirhaneler yapacağız.
- Halk ekmek fabrikalarının sayısını ve üretimini artıracak, özel beslenme ihtiyacı olan hastalara dönük özel çalışmalar yürüteceğiz.
- Her büyükşehir belediyesinde 'Diyarbakır Sümerpark' gibi sosyal hizmetler kampüsü kuracağız. Bu kampüslerde çocuk, genç, yaşlı, engelli ve ihtiyaç sahibi yurttaşların eğitim, eğlence, rehabilitasyon ve kaynaklara ulaşımını sağlayacağız.
- Evsiz olan yurttaşların yaz-kış barınma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanması için misafirhanelerin ve aşevlerinin kapasitelerini arttıracacağız.
- Risk grupları için hukuki ve psikolojik yardım büroları açacak ve sosyalleşmelerinin sağlanması amacıyla çeşitli organizasyonlar düzenleyeceğiz.
- Göç ve afet gibi olağanüstü durumlarda krizi yönetebilecek kapasiteye sahip Kriz Koordinasyon Merkezleri kurarak, kriz öncesinde ve sonrasında gıda, giyim, barınma gibi temel ihtiyaçları karşılayacak hazırlıklar yapacağız.

KADIN ÖZGÜRLÜKÇÜ BELEDİYECİLİK YAPACAĞIZ

HDP belediyelerinde kadınlar özgün ve özerk örgütlenir. Bütün hizmetler toplumsal cinsiyete duyarlı olarak yerine getirilir.

Eşbaşkanlık ve eşit temsilde ısrarcıyız

- İktidarın yerel yönetimlerde gaspçı, tekçi ve eril siyaset tarzını aşmak ve siyaseti demokratikleştirmek için yerel yönetim mekanizmalarının tamamında eş başkanlığı ve eşit temsili etkin bir biçimde uygulamaya devam edeceğiz.
- Kadının politik dönüştürücü gücü ile katılımcı, çoğulcu, yatay, demokratik bir toplumsal yapıyı ve yaşamı inşa etmeye hız vereceğiz.
- Kadın politikalarının etkin uygulanabilmesi için Kadın Politikaları Daire Başkanlıkları ile Kadın Politikaları Müdürlüklerini yeniden açacağız. Bu birimlere bağlı Kadın Ekonomi, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Kadın Eğitim Birimleri, Kadın Yaşam Merkezleri ve Kadın Kooperatiflerini yeniden kuracağız.

- Kadınların belediyelerdeki karar süreçlerine etkin biçimde dâhil edilmesi için seçilmişlerden ve çalışanlardan oluşan “belediye kadın meclisleri”, “kadın kurulları” ve “kadın-erkek eşitlik komisyonları”nı geliştirerek yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı yerel yönetim bütçesi uygulamasının yanısıra özgün kadın çalışmalarını daha etkin ve kapsayıcı bir şekilde yürütebilmek için ayrı bir kadın bütçesi oluşturacağız.
- Yerel hizmet sunumundaki mevcut eşitsizlikleri, ihtiyaçları ve öncelikli müdahale alanlarını tespit etmemizi sağlayacak “Yerelde Kadın Profili” çalışmasını hayata geçireceğiz.
- Kadın çalışmalarının etkin biçimde yürütülmesi ve kaynaklara ulaşımın sağlanması için Kadın Proje ve AR-GE birimlerini kuracak kadın çalışmalarının yer aldığı Özgür Kadın Yerel Yönetimler bülteni çıkaracağız.
- Kadın istihdamını arttırmaya dönük çalışmalar yürütecek Kadın İstihdamı Geliştirme Merkezlerini (KİGEM) tüm belediyelerimizde yaygınlaştıracacağız.
- Kentteki tüm kadın örgütleri, sivil inisiyatifler ve mahalle meclisleri Belediye Kadın Meclisi’yle ortak çalışacak; stratejik planları birlikte oluşturacak; belediye çalışmalarını kadınların denetimine açacağız.
- Sendikalarla yapılacak toplu iş sözleşmelerinde kadına yönelik şiddet uygulayan çalışanlara yaptırım içeren hükümler koymaya ve uygulamaya devam edeceğiz.
- Kadının potansiyelini gerçekleştirmesini engelleyen her türlü tutum ve davranış sergileyen erkeklerin sözleşmelerinin feshedilmesine kadar çeşitli yaptırımlar uygulayacağız.

- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete karşı Mücadele ve Dayanışma günü, çalışan kadınlar için idari izin ve tüm kadınlar için ücretsiz ulaşım günüdür. Bu durumu toplu iş sözleşmeleri ile güvence altına almaya devam edeceğiz.
- Bütün belediyelerimizin Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Şartnamesi'ni (CEMR) imzalamasını sağlayacak ve Şart'ın gereklerini yerine getirmek için çalışmalar yapacağız.

Kentleri ayrımcılıktan, eşitsizlikten, cinsiyetçilikten arındıracağız

- İmar planlarının eril zihniyetine ve kadını yok sayan projelerine karşı "kadın kamusal alanları ve ekolojik alanları"ni birlikte oluşturacağız.
- Kadın Kültürel Tesislerini, Kadın Kültür Akademilerini, Kadın Dengbej Evlerini, Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Sergi Salonunu, Kadın Semt Spor Alanlarını, Kadın Semt Pazar Alanlarını, Mor Marketleri, Kadın Parklarını, Kadın Özgürlük Meydanlarını inşa edeceğiz.
- Toplumsal bilgi ve deneyimlerin paylaşılacağı ve aktarılacağı Kadın Bilge Evlerinin oluşturulmasını sağlayacağız.
- Kadınların günün her saatinde sokaklarda rahat ve güvenli hareket edebileceği ulaşım hizmetlerini sağlayacağız.
- Kadınların hem çalışma yaşamına hem de kamusal yaşama özgürce katılabilmeleri için, her mahalleye ulaşılabilir, ücretsiz, anadilinde eğitim ve 24 saat hizmet veren kreşler açmaya devam edeceğiz.

- Daha büyük risk altında olan kadının doğal afetlere hazırlık eğitimi almasını, afet riskinin azaltılması çalışmalarında ve afet yönetim süreçlerinde yer almasını sağlayacağız.
- Kadınlara ve toplumun tüm kesimlerine yaşam boyu eğitim sağlayabilmek için akademik, kültürel, sosyal, ekonomik, sağlık ve eğitim kursları açacak; köyler için gezici eğitim ekipleri kuracağız.
- İşleri kadın işi/erkek işi diye ayıran toplumsal cinsiyet rollerine dayalı iş bölümünü aşmaya yönelik projeler geliştirmeye devam edeceğiz. Mesleki eğitim kurslarımızla kadınların farklı mesleki alanlarda istihdam edilmelerinin önünü açmayı sürdüreceğiz.
- Kadınların mahallelerinde, sokaklarında komünlerini ve sokak kooperatiflerini oluşturmalarını destekleyeceğiz.
- Kadınların sosyal, ekonomik, etnik farklılıklarını gözetererek, her kesimden kadını kapsamayı amaçlayan bir kültür sanat politikası benimseyeceğiz.
- Kadınları tek tipleştirmeye zorlayan iktidar anlayışına karşı özgürlükçü ve eleştirel sanata alan açmaya devam edeceğiz.
- Kadın dinlenme merkezleri kurarak kadınların gündelik yaşamlarını kolaylaştıracacağız. Kent dışından ve köylerden gelen kadınların ihtiyaçlarını güvenli bir şekilde karşılayabileceği Kadın Dinlenme Merkezlerini yaygınlaştıracacağız.
- Kadınların, sosyal ve toplumsal hayata daha fazla katılabilmesi, kadınların ulaşım, spor, sanat, kültürel aktivitelerden ücretsiz veya indirimli yararlanabilmesi için JİN KART/KADIN KART uygulamasına geçeceğiz.
- Sporda cinsiyetçi uygulamalara karşı kadın amatör spor kulüplerini destekleyeceğiz, ihtiyaç halinde kadın spor kompleksleri açacağız.

- Mülteci kadınların onurlu bir yaşama ve güvenli bir geleceğe erişmeleri için mülteci haklarından eşit olarak yararlanmalarını sağlayacağız.
- Mülteci veya göçmen kadınlara reva görülen cinsiyetçi uygulamaları engellemek için her türlü önlemi alacağız.
- Şiddete uğrayan mülteci kadınların belediyelerimizin sığınaklarından yararlanmalarını sağlayacağız.
- Yerel yönetimlerin hizmet ve politikalarının tümünü engelli kadınların talep ve ihtiyaçlarını dikkate alan bir duyarlılıkla belirleyeceğiz.

Erkek şiddetine karşı her alanda etkili bir mücadele yürüteceğiz

- Kadına yönelik şiddeti araştırarak şiddet haritası oluşturacak, her yıl buna uygun eylem planı geliştireceğiz.
- Şiddete maruz kalan kadınların sosyal, psikolojik, ekonomik, hukuki desteklere ve sığınaklara kolay erişebilmesi için kadın merkezleri, kadın yaşam evleri ve dayanışma merkezlerinin sayısını artıracacağız.
- Nüfusu 50 binin üstündeki her yerelde ihtiyacı karşılayacak sığınak sayısını artıracacağız.
- Şiddet riski taşıyan kadınlar için acil ihtiyaçlarını karşılamak ve durumlarını değerlendirmek üzere “ilk adım istasyonlarını” çoğaltacağız.
- Belediyelerde çok dilli “Alo Şiddet” hatları açmaya devam edeceğiz. İşitme engelli kadınların da başvurabileceği ayrı bir hat açacağız.
- Kadınların toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişimini destekleyecek “özgür kadın köyleri” ile şiddetsiz bir yaşamın olanaklarını kadınlarla birlikte inşa edeceğiz.

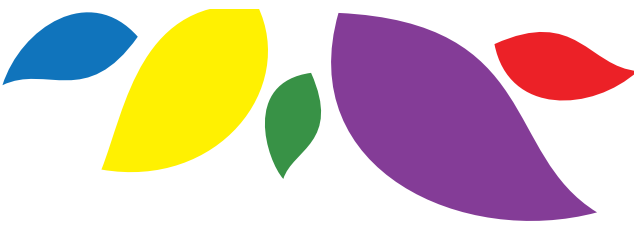
ÇOCUK HAKLARINI HAYATA GEÇİRECEĞİZ

Bütün çocuklar eşit haklara sahiptir. HDP, çocukların özgür bireyler olarak yetişmelerinden yanadır. Tekçi, cinsiyetçi ve ötekileştirici eğitime karşı, ihtiyaçlarına, ilgilerine ve yeteneklerine uygun kalitede, çok dilli ve çok kültürlü eğitimi savunur. Her yerde çocukların güvenli ve sağlıklı yaşayabilmelerini gözetir.

- Anadilinde eğitim veren çocuk yuvaları, kreşler, atölyeler, kurslar, spor tesisleri, yüzme havuzları, yaz kampları ve eğitim merkezleri açacağız.
- Eğitim sistemindeki cinsiyetçi işbölümünü pekiştiren kalıplara karşı toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan eğitim materyalleri hazırlayacağız.
- Çocuklarla ilgili çalışmalar yapan sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapacak ve bu kurumların faaliyetlerini desteklemeye devam edeceğiz.

- Çocuk haklarını koruyacağız ve bu hakların geliştirilmesi için yetişkinlere ve çocuklara yönelik farkındalık eğitimleri ve seminerleri düzenleyeceğiz.
- Çocuk Meclisleri ile çocukları karar alma süreçlerine dâhil edeceğiz.
- “Çocuklara yönelik cinsel istismar ve şiddeti önleme birimi” kurarak ailelerle sürekli iletişim kuracak, ensest ve çocuk yaşta evlilikleri önleyecek politikaları hayata geçireceğiz.
- Çocukların kendilerini şiddet, istismar ve uyuşturucudan korumaları için çocuklara ve ebeveynlere yönelik eğitim atölyeleri düzenleyeceğiz.
- Sokakta yaşayan ya da çalışan çocuklar için özel barınma evleri kuracak, eğitim olanakları sağlayacağız.
- Şiddet gören, istismara uğrayan çocuklar ile kimsesiz çocukların barınabileceği, sağlıklı ve güvenli bir ortamda yaşamlarını sürdürebilecekleri çocuk bakım merkezleri kuracağız.
- Suça yönlendirilmiş çocukların maruz kaldığı travmayı giderme, ruh ve beden sağlığını iyileştirmek için çocuklara ve ailelerine hukuki ve psikolojik destek sağlayacağız.
- Cezaevlerindeki çocuklara ruh ve beden sağlığını iyileştirmek için STÖ'lerle işbirliği yaparak psikolojik destek sağlayacağız.
- Bütün çocukların ücretsiz yararlanabileceği çocuk sağlık merkezleri açacak, okullarda ve kırsal merkezlerde sağlık taraması yapabilmek için gezici birimler kuracağız.
- Kimsesiz çocuklar ve sokakta yaşayan çocuklar için çocuk koruma evleri kuracağız ve eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacağız.
- Down sendromlu, otizm, spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği ve öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar için eğitim merkezleri kuracağız.
- 18 yaşına kadar tüm çocuklar için ulaşımı ve kültürel etkinliklere katılımı ücretsiz hale getireceğiz.

- Çocukların okul sonrası eğitim, sanat ve kültür faaliyetlerini sürdürebilecekleri mekanlar açacağız. Şehir tiyatroları aracılığıyla anadilinde çocuk tiyatroları hizmeti vereceğiz.
- Mahallelerde çocukların yaz-kış yararlanabilecekleri oyun mekanları inşa edeceğiz.
- İhtiyaç sahibi öğrencilere öğretim yılı başında kıyafet ve kırtasiye desteği sunmaya devam edeceğiz.
- Çocuk işçiliğinin yasaklanması için mücadelemizi sürdüreceğiz.
- Eğitim hakkı engellenen başta kız çocukları olmak üzere bütün çocukların eğitimlerini sürdürebilmeleri için ücretsiz yurt ve servis hizmeti gibi tedbirler geliştireceğiz.
- Kreşlerimizde çocuklara tam gün hizmet vereceğiz.
- Engelli çocukların da yararlanabileceği çocuk bahçeleri, oyun ve bilim atölyeleri, gezi programları, sanat etkinlikleri ve spor kursları gibi faaliyetleri güçlendirerek sürdüreceğiz.
- Sokakları, ulaşım araçlarını, parkları ve oyun alanlarını engelli çocuklar dahil bütün çocuklar için güvenli hale getireceğiz.
- Çocuklar için bilim, doğa ve kültür merkezleri ve kampları açacağız. Çocuk kamplarımızı tüm belediyelerimizde yaygınlaştıracacağız.
- Kolektif hafızanın yeni kuşaklara aktarımını sağlamak için çocuk oyunlarını, hikaye ve masallarını derleyerek Masal Evleri/Mala Çirokbêjan inşa edeceğiz.
- Çocuk yaşta evlendirme ve kuma evliliklere karşı etkin mücadele kampanyaları yürütecek, toplumsal bilinçlendirmeyi geliştireceğiz.
- Çocuk ihmal ve istismarına karşı “mücadele ve danışma” birimi kuracağız.

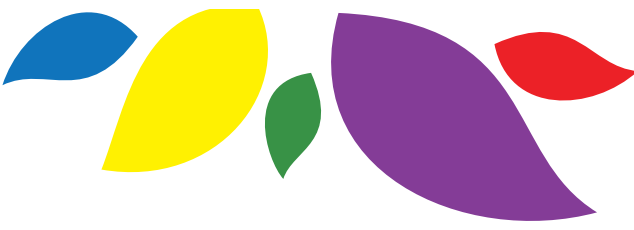

GENÇLERE DAHA ÇOK OLANAK SUNACAĞIZ

HDP, gençleri özne olarak kabul eder ve iradelerini esas alır. Gençlerin eğitim, sağlık, beslenme, barınma, ulaşım, spor, sosyal ve kültürel faaliyet ihtiyaçlarının kamusal ve parasız olarak karşılanmasını bir gençlik hakkı olarak görür. Her gencin bu haktan yararlanması için çalışır.

- Gençlerin kendi özgünlüğünü ve dinamizmini yansıtabileceği bir yerel yönetim anlayışı için Gençlik Meclisleri'ni karar alma mekanizmalarının bir parçası olarak göreceğiz. Üç ayda bir Gençlik Meclisleri ile toplantılar yapacağız.
- Yaşamın her alanında gençliğin temsil edilmesine, örgütlenmesine ve mücadelesine destek vereceğiz.
- Gaspçı kayyım zihniyetinin kapattığı veya değiştirip dönüştürdüğü bütün gençlik mekânlarını yeniden gençlerin hizmetine sunacağız.
- Genç kadınların istihdamına yönelik özel politikalar geliştirecek, üretim süreçlerine katılımını arttıracacağız.
- Genç kadınların eğitimlerini sürdürmelerinin önündeki engelleri kaldırmak için mücadele edeceğiz.

- Genç kadınların zorla evlendirilmesinin önüne geçmek için çok yönlü farkındalık çalışmaları yürüteceğiz.
- Başta genç kadınlar olmak üzere ihtiyaç sahibi bütün üniversite öğrencileri için üniversite yurtları, sosyal tesisler, spor okulları, ücretsiz aşevleri ve ücretsiz çamaşırhaneler kuracağız.
- Gençler için spor mekanlarını artıracak ve doğa sporları kampları kuracağız.
- Gençlerin mesleki, sosyo-kültürel ihtiyaçlarının karşılandığı; sanatsal beceri ve yeteneklerini geliştirebilecekleri Gençlik Kültür Merkezleri inşa edeceğiz.
- Gençlerin en büyük sorunlarından biri olan işsizlik için sürdürülebilir istihdam alanları yaratacağız.
- Gençler arasında yaygın olan ve her geçen gün artan madde bağımlılığını önlemek için ailelere ve gençlere eğitimler verecek, bağımlı hale gelmiş gençler için psiko-sosyal destek merkezleri açacağız.
- Öğrencilere ekonomik açıdan yardımcı olmak için kentin tüm dinamikleri ile ortaklaşarak burs imkânları sunacağız.
- Gençlere eğitim alanında destek sunacak siyaset forumları, etüt merkezleri, kütüphaneler ve bilim merkezleri açacağız. Eğitim destek evlerini açarak yaygınlaştıracacağız.
- İşsiz gençlerin sosyal yaşamdan dışlanmalarının önüne geçeceğiz, mahallelerde ve semtlerde dayanışma ağlarını ve sosyalleşme olanaklarını geliştireceğiz.
- Stajyer ve çırakların kölelik koşullarında çalıştırılmasını önleyici tedbirler alacağız.
- Gençler için internet erişiminin bir hak olduğu anlayışıyla ücretsiz ve özgür internet erişimi sağlayacağız.

EMEKLİ VE YAŞLI BİREYLERİN YANINDA OLACAĞIZ

HDP, emekliliği lütuf değil, sosyal hak olarak görür. Emeklilerin ve “toplumun hafızası” yaşlı bireylerin mutlu, huzurlu, üretken bir hayat yaşamalarını sağlamak için çalışır.

- Sendika, dernek gibi emekli örgütleriyle koordineli çalışarak, sorunların ve ihtiyaçların zamanında tespiti ve çözüm üretilmesi konusunda gerekli çalışmaları yapacağız.
- Emeklilerin belediyelerimize ait sağlık, spor, kültür ve sanat merkezlerinden ücretsiz yararlanmalarını sağlayacağız.

- Emekliler için okuma ve hobi odaları kuracağız. Çeşitli atölyeler kurarak yetenek ve deneyimlerine göre üretime gönüllü katılım imkânı sağlayacağız.
- Yaşlı bireylerin kültürel ve toplumsal hafızalarının genç bireylere aktarımı için kuşak buluşmalarını sağlayan “Bilge Evleri” projesini yaygınlaştırarak sürdüreceğiz.
- İhtiyacı karşılayacak kadar huzurevi açacak, bakıma muhtaç yaşlılara sağlık, temizlik, gıda ve psikolojik desteğin yanı sıra evde bakım hizmeti vermeye devam edeceğiz.
- Toplu ulaşım araçlarında ücretsiz seyahat etme uygulamasının yaş sınırını 65’ten 60’a düşüreceğiz.
- Yaşlı bireylere yönelik gezi ve tur gibi organizasyonlar düzenleyecek, sanat etkinliklerinden ücretsiz yararlanmalarını sağlayacağız.

ENGELSİZ YAŞAM ÇÖZÜMLERİ GELİŞTİRECEĞİZ

Nüfusun yüzde 12'sinin engelli olduğunun bilincinde olan HDP, engelsiz belediyeçilik anlayışını savunur. Görmezden gelinen milyonlarca engelli yurttaşımızın yaşadığı sorunlara gerçek ve kalıcı çözümler geliştirir. Bunların titizlikle uygulanmasını sağlar.

- Her kentte sorun ve ihtiyaçları belirlemek amacıyla engelli haritası çıkaracağız. Engellilerin ihtiyaçlar temelinde tasarlanmış mekânlarda yaşama aktif katılmalarını ve sosyal gelişimlerini sağlayacağız.
- Toplu ulaşımdan caddelere, kaldırımlara ve imar uygulamalarına kadar her alanda engelsiz kentler yaratmak için çalışacağız.
- Bakım ihtiyacı olan engelliler için evde bakım desteklerini arttıracacağız. İhtiyaç halinde bakıcı masraflarını karşılayacağız.
- Engellilerin sosyal yaşamını aksatan faktörlerle mücadele edecek, park-bahçe, tiyatro, sinema gibi genel amaçlı alan ve mekânları engelli yurttaşlar için erişilebilir kılacağız.

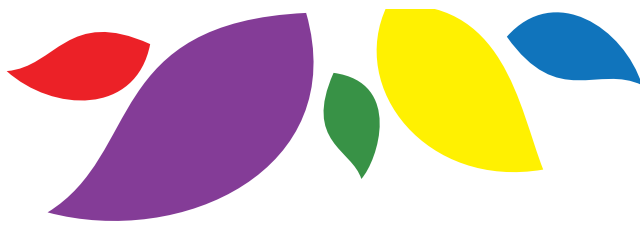
- Engelli örgütleriyle birlikte, belediye personeline yönelik engelli hakları eğitimi vereceğiz.
- Belediyede engelli personel istihdam kotalarını cinsiyet eşitliğini gözeterek uygulamaya devam edecek ve engelli istihdamı için teşvikler geliştireceğiz.
- Engelli personel emeğini değersizleştiren anlayışa karşı işverenlere farkındalık seminerleri vereceğiz.
- Belediyelerde Braille alfabesi ve işaret dili eğitimi almış personel istihdam edeceğiz.
- Engelliler ile mayın ve savaş mağdurlarının, belediyeye ait olan arazilerde bedelsiz olarak tarımsal üretim yapabilmeleri için toprak tahsisi yapacağız.
- Belediyelerimize ait toplu taşıma araçlarının tümünün engelli vatandaşların kullanabileceği şekilde olmasını sağlayacağız. Şehirlerde engelli servis araçları hizmetini yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.
- Engelli yurттаşların akülü sandalye, işitme cihazı gibi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalar yürüteceğiz.
- Görme engellilere yönelik sesli kütüphane ve internet erişim odası kuracağız.
- Engelli aileleri ve isteyen herkes için işaret dili kursları açmayı sürdüreceğiz.
- Engellilere yönelik cinsel istismara karşı mücadele kapsamında politikalar geliştireceğiz.
- Her yıl belediyelerde “Engelli Erişilebilirliğine Uyum Denetimi” yapacağız. İlerleme gösteren belediyeleri belirleyecek ve kamuoyuna “Engelliler İçin Yaşanabilir Kentler” listesi sunacağız.

MÜLTECİLERE ONURLU BİR YAŞAM SUNACAĞIZ

Türkiye'de yaklaşık 4,5 milyon mülteci var. HDP yerinden - yurdundan edilmiş, yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalmış insanların uluslararası hukukla tanımlanmış haklarını savunur.

- Mültecilerin barınma, beslenme, sağlık gibi yaşamsal ihtiyaçlarını dayanışma içinde karşılayacağız. İnsan onuruna yaraşır yaşam koşulları için politikalar üretecek, belediye hizmetlerine ulaşmalarını kolaylaştıracacağız.
- Mültecilerin ayrımcılığa uğramalarına, istismar edilmelerine ve sömürülmelerine karşı mücadele edeceğiz.
- Mültecilerin anadillerinde belediyelerimizden hizmet almaları için çalışmalar yürüteceğiz.
- Belediyeye ait sağlık merkezlerinden kayıtlı-kayıtsız tüm mültecilerin hizmet almasını sağlayacağız.
- Mülteci kamplarının düzenli olarak ilgili STÖ ve kadın kurumları tarafından denetlenmesine dair çalışmalar yapacağız.
- Göç ve mültecilerle ilgili çalışmalar yürüten ulusal veya uluslararası kurumlarla koordineli çalışmalar yürüteceğiz.
- Mülteci çocuklara anadillerinde eğitim desteği vereceğiz.

DEMOKRATİK KENT PLANLAMASI YAPACAĞIZ

HDP, kentlerin asıl sahibi olarak sermayeyi değil, halkı görür ve Kent Hakkı'nı savunur. İnsana, doğaya ve toprağa yabancılaştıran imar politikalarına karşıdır. Kentleri rant uğruna talan eden zihniyete karşı yurttaşlarla birlikte inşadan ve korumadan yanadır.

- Kentleri, devlet ile sermayenin rantçı ve cinsiyetçi mekânları olmaktan çıkararak demokratik, ekolojik ve ekonomik birimler olarak dönüştürmesini ve gelişmesini sağlayacak adımlar atacağız.
- Tarım alanlarını, su havzalarını, ormanları, çayır ve meraları kentleşme baskısından kurtaracak, sürekli genişleyen kentler yerine ekolojik sınırları olan kentleşme anlayışını geliştireceğiz.
- Toplum yararına ekonomiyi ve yerel demokrasiyi geliştiren ekolojik ve toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel planlamayı esas alacağız.

- Yeni imar alanlarının oluşturulmasında ve dönüşüm süreçlerinde kadınların karar alma mekanizmalarına katılımını sağlayacağız.
- Köy ve tarımı kentin bir parçası olarak görüyoruz. Kentlerin sadece tüketim merkezleri olmasının önüne geçmek için imar planlarında tarımsal üretim için alanlar ayıracak, kent tarımına yeni bir kimlik kazandıracacağız.
- ‘Kır-kent dengesi’ oluşturacak ve kırsal bölgelere ekonomik, sosyal ve kültürel hizmetlerin kesintisiz ulaşmasını sağlayarak kentlere yığılmanın önüne geçeceğiz.
- Merkezi hükümetin “kent-rant” anlayışına karşı yurttaşların kırsal alanları da kapsayacak şekilde ‘Yerellik Hakkı’ını savunmaya devam edeceğiz. Yerel alanları toplumsal ihtiyaçları giderecek şekilde biçimlendirmek ve dönüştürmek için planlama süreçlerine bütün yurttaşların katılımını sağlayacağız.
- Kendine yetebilirlik, özgünlük, yerel kimlik anlayışıyla ekolojik yapılar, sokaklar, teknik altyapı-üstyapı ve yeşil alanlar tasarlayacağız. Yeşil bina, yeşil çatı ve benzeri konularda topluma öncülük edeceğiz. “Ekolojik Kent Yaşam Rehberleri” oluşturarak yurttaşların ekolojik kent anlayışına pratik katkı sunmalarını sağlayacağız.
- Şehrin merkezlerini ve meydanlarını toplumu birbirinden uzaklaştıran ve ayırıştırarak alanlar olmaktan çıkaracak; her kesimden yurttaşların bir araya geldiği sosyal, siyasal, sanatsal ve ekonomik faaliyetler amacıyla yararlanabilecekleri ortak alanlar haline getireceğiz.
- Sokakların günün her saatinde başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere güvenli kullanılması için önlemler alacak ‘çok işlevli sokak projeleri’ geliştirerek, bunların sosyal mekânlar haline gelmesini sağlayacağız.

- Birçok kentte hayata geçirdiğimiz 'Kültür-Sanat Sokağı' uygulamasını geliştirip kentlerin özgünlüğüne uygun yeni projelerle yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.
- Komşuluk, yardımlaşma ve dayanışma kültürünün korunduğu, kentin özgün kimliklerini ifade edebileceği mahallelerin çoğaltılması ve gelişmesini teşvik edeceğiz.
- Toplumun ortak hafızasını, tarihi ve kültürel değerlerini koruyarak geleceğe taşıyacağız. Kürtlerin ve bütün halkların kültürel, dini, tarihi mekânlarının korunması, restore edilmesi, işlevli kılınması ve varlığını sürdürmesini sağlayacağız.
- Kentlerin kendine özgü mimari ve estetik kimliklerini öne çıkaracak, koruyacak ve görsel kirliliği ortadan kaldıracak çalışmalar yapmak amacıyla "Kent Estetiği Kurulları" oluşturacağız.
- Yapılaşmada yerel malzemelerin kullanılmasını teşvik ederek, hem şehrin doğal yapısına uygun olmasını hem de yerel ekonomiye katkıda bulunmasını sağlayacağız.
- Engelsiz kent, enerjisini üreten kent, kadın kenti, sakin kent, ekolojik kent gibi pilot belediyececilik uygulamalarını yapacağız. Her başlıkta en az bir belediyemizde bu uygulamaları hayata geçireceğiz.

KENTSEL YIKIMI DURDURACAK, YERİNDE DÖNÜŞÜMÜ BAŞLATACAĞIZ

HDP, sosyal projelerle desteklenmiş, insan odaklı dönüşümü savunur. Kentsel dönüşümü rant aracı olarak gören, sosyal dokuyu ve kent hafızasını yok eden, insanları yerinden eden kentsel dönüşüm ve imar planlarına karşıdır.

- Risk altındaki yerleşim yerlerinde, halkın da onayıyla 'yerinde dönüşüm' projeleri uygulayacağız. Gecekondu bölgelerinde ise mahallelerin sosyal dokusunu bozmadan konutları sağlıklı hale getirecek iyileştirmeler gerçekleştireceğiz.
- Yerinde dönüşümün mümkün olmadığı durumlarda risk altındaki bölge sakinlerinin can ve mal güvenliğini gözetmek amacıyla gönüllü ve sosyal projelerle desteklenen dönüşüm planları geliştireceğiz.
- Kentsel Dönüşüm Projeleri'nden zarar gören yurttaşların ve kentlerin mağduriyetini giderebilmek amacıyla projeler yapacağız.
- Kürt illerinde yıkım sonrasını fırsat olarak gören rant ve gasp anlayışına son verecek, şehirleri yurttaşlarımıza iade edeceğiz. Yıkılan yaşam alanlarını, kadınların da ihtiyaçlarını esas alarak yerelin talebi doğrultusunda birlikte inşa edeceğiz.

HERKES İÇİN KONUT HAKKINI ŞAVUNACAĞIZ

HDP, Konut Hakkını en temel haklardan biri olarak kabul eder. Her kadının, erkeğin, gencin ve çocuğun, barış içinde, onurlu bir şekilde yaşamını sürdürebileceği bir evde oturabilmesi için çaba gösterir.

- Konut edinme maliyetlerini düşürerek toplumun tüm kesimlerinin hizmetlere erişim olanağı olan, sağlam, sağlıklı, güvenli ve korunmalı konut sahibi olmasını kolaylaştıracacağız.
- Alım gücü düşük yurttaşlar için sosyal konut projeleri geliştireceğiz. Bu projelerde; planlamadan imalata kadar tüm süreçlere yurttaşları dahil edeceğiz. Konut edinmede kadınlara öncelik vereceğiz.
- Kooperatif ve birlikler vasıtasıyla kâr amacı gütmeyen ucuz ve sağlıklı konut inşaatlarını teşvik etmek için mühendislik ve mimarlık proje desteği verecek, ruhsat ve harçlarda kolaylık sağlayacağız.
- Özel konut sektörünün keyfi fiyat belirleme politikasına karşı maliyetleri ve piyasayı dengeleyen politikalar üreteceğiz.

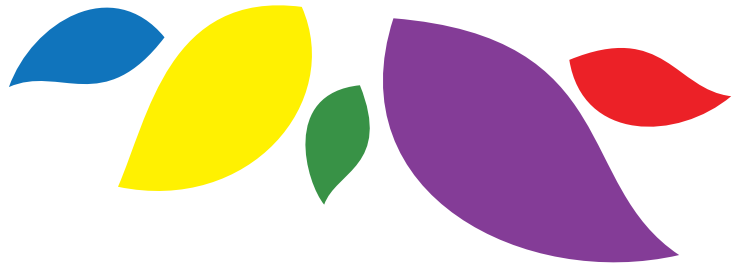

EKONOMİK VE EKOLOJİK TOPLU ULAŞIMI YAYGINLAŞTIRACAĞIZ

HDP, toplu ulaşım odaklı ulaşım projelerini savunur. Trafik yoğunluğuna yol açarak kentleri kilitleyen, gürültü ve hava kirliliğine yol açan bireysel ulaşımı sınırlandırmaktan yanadır. Doğa yıkımına sebep olan ulaşım projelerine karşı, ulaşımı doğayla barışık şekilde geliştirmenin yollarını arar, bunun mücadelesini verir.

- Kara, demir, deniz, göl ulaşım türleri arasında entegrasyonu sağlayacak, kara ulaşım türüne bağımlılığı azaltarak ulaşım seçeneklerini çoğaltacağız.
- Kentlerde hafif raylı sistemi yaygınlaştırarak hem trafik sorunlarına çözüm bulacağız hem de toplu taşıma ağını geliştireceğiz.
- Toplu ulaşımında sıfır veya düşük emisyonlu ulaşım araçlarını yaygınlaştıracacağız. Mevcut toplu ulaşım araçlarını bu yönde dönüştüreceğiz.

- Toplu taşımada maliyetleri düşürerek yurttaşların ulaşımdan asgari maliyetle yararlanmalarını sağlayacağız.
- Ücretsiz veya indirimli seyahat kartlarından faydalanma kapsamını genişleteceğiz. Yoksulluk sınırının altındaki yurttaşlara ücretsiz hale getireceğiz.
- Kadınların şehir içi ulaşımını aktif ve özgürce kullanabilmeleri için Jin Kart / Kadın Kartı uygulamasını hayata geçireceğiz.
- Ulaşımı kolaylaştıracak ve halkın yararına kullanılacak akıllı otopark, sesli durak, kart gibi sistemleri geliştireceğiz.
- Bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması için bisiklet yollarını çoğaltacak ve var olanları iyileştireceğiz. 'Bisiklet durakları' gibi pilot projeleri yaygınlaştırarak, dileyen her yurttaşın bu duraklardaki bisikletleri kullanmasını sağlayacağız.
- Kaldırım ve yaya yollarını iyileştireceğiz. Yaya kullanım alanlarını; bebek, pazar arabaları ve tüm dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına göre düzenleyeceğiz.
- Uygun sokak ve caddeleri trafiğe kapatarak yayalaştırma uygulamalarını arttıracak yürüyüş yolları yapımına hız vereceğiz.
- Kent merkezlerinde trafiğin yoğun olduğu bölgelerin yakın çevresine iyi aydınlatılmış ve güvenli otoparklar yaparak trafik yükünü azaltacağız.

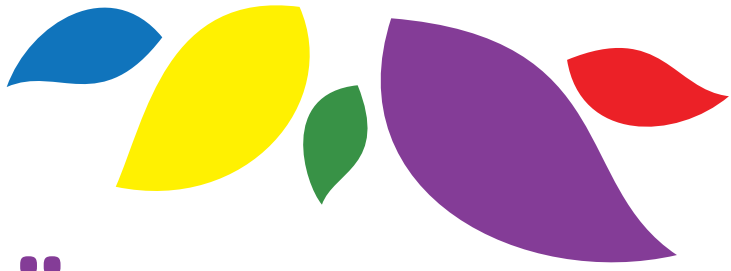

DOĞAYA SAHİP ÇIKACAĞIZ

HDP, doğayı gelecek nesillere bırakılacak en büyük miras olarak görür. Kapitalist üretimin ortaya çıkardığı iklim değişikliğine, kentin kırı yutmasına karşı mücadeleyi ve kentleri kömür, petrol, gaz, asfalt ve betona bağımlılıktan kurtaran politikaları savunur.

- Ekolojik sistemlere, suya, doğal yaşam alanlarına ve biyoçeşitliliğe sahip çıkacağız. Kentlerin ekolojik sınırlarını (göl, nehir, dere, mera, su havzaları vb.) dikkate alan düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- Kentlerimizin doğasına, tarihine, florasına, faunasına karşı işlenen suçların önüne geçmek için 'Kent Suçu' yönetmeliği hazırlayacağız. Kent sakinlerinin bu konudaki farkındalığını artırmak için eğitim çalışmaları gerçekleştireceğiz.
- Şehirlerimizi asfalt ve beton yığından kurtararak yeşil alanları arttıracacağız. Müteahhidin betonuna değil, şehrin parkına, ağacına, merasına bütçe ayıran belediye anlayışını geliştireceğiz.
- Küresel iklim değişikliğine karşı mücadele programları çıkaracak, fosil yakıtların kullanımını sınırlayacağız. Kömür, petrol, asfalt ve betona bağımlılıktan kurtaran politikaları geliştirip uygulayacağız.

- Kent ve köy meydanlarının ağaçlandırılmasına hız verecek, yeşil alanları artıracak kent ormanları gibi toplumun ihtiyacını esas alan düzenlemeler yapacağız.
- Yerelde bulunan endemik türlerin ve bitki çeşitliliğinin korunması için botanik parklar kuracağız. Park-bahçe düzenlemeleri ile ağaçlandırma çalışmalarında görsellik yanında işlevselliği gözeteceğiz.
- Şehirlerimizin kendine yeterli olabilmesi için tarım uygulamalarını yaygınlaştıracak, kent bostanları ve Hevsel bahçeleri gibi kentsel tarımsal alanların korunmasını hedefleyeceğiz.
- Yeraltı sularının kirlenmesine ve aşırı su tüketimine neden olan, çıkarıldığı bölgelerde kimyasal atıklar oluşturan kaya gazı üretimine karşı mücadele edeceğiz.
- Pilot bölgelerde eko-kent uygulamalarını geliştirecek projelere öncelik vereceğiz.
- Hasankeyf, Munzur Barajı, Yeşil Yol, Üçüncü Köprü, Üçüncü Havalimanı gibi tarihe, kültüre, doğaya düşman projelere karşı mücadeleye devam edeceğiz.
- Uluslararası alanda anti kapitalist eksende mücadele eden ekoloji hareketleriyle ilişkilerimizi geliştirecek, gerekli destek ve dayanışma ağlarını oluşturacağız.

BÜTÜN CANLILARIN HAKLARINI SAVUNACAĞIZ

Şehirler son yıllarda sokak hayvanları için şiddet mekânları haline gelmiştir. HDP, belediyelerdeki çalışmaların Hayvan Hakları Bildirgesi'ne uygun şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.

- Şehirlerimizde yaşayan sokak hayvanlarının düzenli olarak yaşadıkları alanlar tespit edilerek barınma, gıda ve sağlık ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapacağız.
- Doğanın vazgeçilmez parçası olan ve sokakta yaşayan hayvanların maruz kaldığı insan şiddetine karşı önlemler alacak, sokak hayvanlarının barınma ve beslenme haklarına sahip çıkacağız.
- Sokak hayvanlarına yönelik şiddetle mücadelede, hayvan hakları savunucusu kurumlarla işbirliği içerisinde olacak, her mahallede farkındalık eğitimleri vereceğiz.

- Yurttaşların evcil hayvan edinmesi konusunda teşvik edici adımlar atacağız.
- Belediyelerimizde ücretsiz veterinerlik hizmeti vereceğiz.
- Sağlığı tehdit altında olan veya yaralanan sokak hayvanlarının tedavi altında tutulacağı geğici hayvan barınakları ağacağız.
- Merkezi parklarda çocuklarla hayvanların i içe olacağı Şekilde "hayvan dostu parklar" inşa edeceğiz.
- Şehirlerimizde evcil hayvan satıŐı yapan ticari iŐletmelere karşı önlemler alacağız.

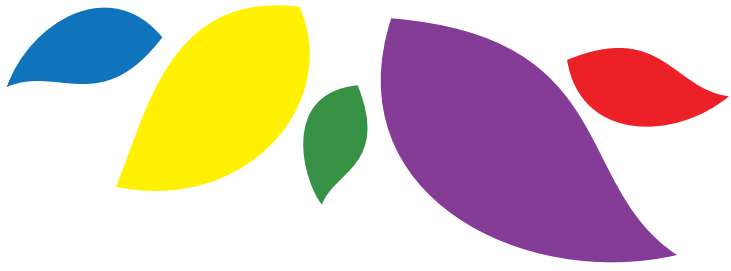

İKLİM DOSTU ENERJİYİ SAVUNACAĞIZ

HDP, yaşam alanlarının ve tarımsal arazilerin tahribine neden olan HES, JES, Termik Santral gibi uygulamalara karşı iklim ve doğa dostu yeşil enerji üretimini savunur.

- Kentlerin karbon ayak izinin azaltılması için fosil yakıt kullanımını azaltacağız. Doğa tahribatının ve iklim değişiminin önünü alabilecek, enerjide öz yeterliliği sağlayacak alternatif enerji seçeneklerini çoğaltacağız.
- Hayvanların yaşam alanları ile göç yollarına zarar vermeyecek, tarımsal üretimi zorlamayacak rüzgâr ve güneş enerjisi gibi iklim dostu enerjinin gelişmesine katkı sunacağız.
- Şehirlerin enerji haritalarının çıkarılmasını sağlayacağız. Belirlenen haritalara uygun enerji ihtiyacının karşılanması için projeler üreteceğiz.

- Belediyeye ait tüm binaların ve tesislerin kendi enerjisini üretebileceği ve az enerji tüketebileceği uygulamaları hayata geçireceğiz. Bu uygulamaları bütün kente yayabilmek için çalışacağız.
- Parkların ve yolların aydınlatılmasında iklim dostu enerji kullanımını yaygınlaştıracacağız.
- Konutlarda güneş enerjili su ısıtma sistemleri gibi uygulamaların yaygınlaşmasını sağlayarak enerji verimliliğini arttıracak ve enerji tüketimini azaltacak kararlar alacağız.
- Ağır endüstriyel ihtiyaçları esas alan değil, toplumun ihtiyaçlarına öncelik veren ve enerji tasarrufunu önemseyen politikalar geliştireceğiz.
- Enerji üretmeyi hedefleyen kooperatifleri destekleyeceğiz. Bu amaçla belediyelerimizde ilgili birimler ve mevzuatların oluşturulması birinci önceliğimiz olacak.
- Avrupa Yerel Yönetimler Birliği kapsamında Energy Cities üyesi olabilmek için İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı hazırlayacağız. Hazırlanan eylem planı kapsamında sera gazı salınımlarını yüzde 20 azaltmayı hedefleyeceğiz.

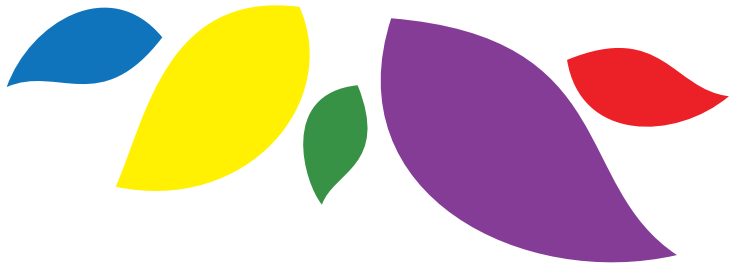

ORMAN EKOSİSTEMLERİNİ KORUYACAK, GELİŞTİRECEĞİZ

Şehirleri talan ederek ruhunu çalan kapitalist sistem ormanları ve doğal alanları hedefine almış durumdadır. Ormanların yakılarak sermayeye peşkeş çekilmesine karşı çıkan HDP, ekolojik yıkıma neden olan orman talanı ile doğanın nefessiz bırakılmasına izin vermeyecektir.

- Ormanların ve meraların sermaye projelerinde kullanılmasına izin vermeyeceğiz.
- Tahrip edilen orman alanlarını yapılaşmaya açmayacağız. Bu alanların yeniden ağaçlandırılmasını sağlayacağız.
- Belediyelere ait fidan üretim tesislerini çoğaltacağız. Halka ücretsiz fidan dağıtmaya devam edeceğiz.
- Sivil toplum kuruluşları ve halk ile beraber fidan üretimini sağlayacak kooperatiflerin kuruluşunda yer alacak, mevcutları destekleyeceğiz.

- Tüm yerleşim birimlerinde o yerin ekolojik dokusuna uygun kent ormanları oluşturmak için çaba göstereceğiz.
- Şehir festivaline dönüşen ağaçlandırma şenlikleri düzenleyeceğiz. Her yıl "Dikili bir ağacın yoksa sen de yoksun" sloganıyla fidan dikim kampanyalarını yaygınlaştıracacağız.
- Başta askeri operasyonlar sonucunda yakılan ormanlık alanlar olmak üzere, yanan ormanlar için yerel ve uluslararası duyarlılık çalışmaları yapmaya devam edeceğiz.
- Orman yangınlarını önleme çalışmalarını yoğunlaştıracacağız. İtfaiyeler bünyesinde acil müdahale birimleri, kırsalda ise içinde gerekli malzeme ve ekipmanların olduğu 'Orman Evleri' kuracağız.
- Orman köylerini destekleyeceğiz. Orman köylülerinin geçimlerini rahatlıkla sağlayabilmeleri için teşvikler sunacağız.
- Köprü ve yol gerekçesiyle ormanların tahrip edilmesine izin vermeyeceğiz. 3. Köprü, 3. Havalimanı, Kanal İstanbul gibi ormanları yok eden projelere karşı verdiğimiz mücadeleyi sürdüreceğiz.

HERKESİN SUYA ERİŞİM HAKKI İÇİN ÇALIŞACAĞIZ

HDP, doğadaki her varlığın yeterli miktarda ve kalitede suya erişmesini sorgulanamaz bir yaşam hakkı olarak görür. Suyun ticari bir meta ve stratejik bir silaha dönüştürülmesine karşı, su kaynaklarının ve su havzalarının demokratik katılımcı yöntemlerle kullanımını temel alır.

- Akarsuların, derelerin, göllerin, kıyıların, su havzalarının ve yer altı sularının ticarileştirilmesine ve sermaye birikimine kaynak yapılmasına karşı mücadeleyi büyüterek devam edeceğiz.
- Dere, nehir, göl gibi su varlıklarının korunmasını esas alacak, bu alanlarda gerekli iyileştirme çalışmalarına öncelik vereceğiz.
- Dereleri kirleten ve kurutan sanayi atıklarına karşı mücadele edeceğiz. Atıklarını derelere boşaltan işletme ve fabrikalara yaptırım uygulayacağız.

- Su varlıklarını tehlikeye sokan maden işletmelerine, kum-taş ocaklarına ve bu bölgelerdeki yapılaşma politikalarına karşı mücadeleye devam edeceğiz.
- Rekreasyon, dere ıslahı gibi koruma amaçlı yapılan çalışmaların su varlığının çevresiyle uyumunu dikkate alacağız. Suyun debisini ve akış yönünü tahribata uğratmayacak şekilde düzenleyeceğiz.
- Suyun ekolojik, sosyal ve adil kullanımı hedefiyle akarsu yataklarında su debi ve yer altı suyu seviyesi ölçümlerini düzenli olarak yapacak, kuraklık haritaları çıkaracağız.
- Ambalajlı içme suyu kullanımını azaltmak için şebeke altyapısıyla evlere taşınan suyu daha kaliteli ve içilebilir hale getirmeye yönelik çalışmalarını stratejik görecek, gerekli yatırımları arttıracacağız.
- İçme suyunu kent-köy ayırımı yapmadan herkes için erişilebilir kılacağız. Her haneye 10 metreküp suyun ücretsiz dağıtımına yönelik düzenlemeleri hayata geçireceğiz. Geçimlik tarım için gereken suyu ücretsiz vereceğiz.
- Geçmişte var olan ve aynı zamanda bir sosyalleşme aracı olan köy ve mahalle çeşmelerini yaygınlaştıracacağız.
- Atık suları dönüşümle yeniden kullanılabilir hale getirmek için yeterli miktarda arıtma sistemlerini kuracağız. Yağmur sularının depolanması, tutulması ve arıtılarak kullanılması için gerekli tesisleri yapacağız.

TARIM VE HAYVANCILIĞI GELİŞTİRECEĞİZ

HDP, doğal tarımın ve hayvancılığın yerel yönetimlerce korunması ve geliştirilmesinden yanadır. Tarım emekçileri ve örgütleriyle birlikte çalışır.

- Belediyelerimizde Tarım Müdürlükleri kuracağız. Tarım kooperatiflerini geliştirmek için çok yönlü eğitim çalışmaları yapacağız. Birlikler, yerel örgütler ve ilgili kurumlarla birlikte ortak konferans, çalıştay, fuar, festival, belgesel gibi tanıtıcı projeleri geliştireceğiz.
- Kırsal alanda ve köylerde ekonomiyi, sağlığı ve sosyal yaşamı iyileştirecek tarım ve hayvancılığın gelişimini teşvik edeceğiz.
- Süt ve süt ürünleri, arıcılık, balıkçılık, yaylacılık, seracılık ve meyve fidancılığı gibi çalışmalara destek vereceğiz.
- Köy ve yaylalardan günlük sütleri toplayıp süt işletmelerine ücretsiz olarak taşıyacağız.

- Tarımsal üretimlerin doğrudan tüketiciye ulaşabilmesi için internet yolu da dahil olmak üzere pazar alanları oluşturacağız.
- Tarım arazilerini ıslah çalışmalarını yapacak, bu arazileri SİT alanı ilan edeceğiz.
- Çiftçiyi GDO'lu ve ithal tohuma mahkum olmaktan kurtaracağız. Yerel tohum ekiminin yaygınlaşması için uygun yerlerde üretim yapacağız, tohumların halka ücretsiz dağıtımını yapacağız.
- Yerli tohum evleri kuracağız. Bu tohum evlerinde endemik bitki türlerinin de korunup yaygınlaştırılmasını hedefleyeceğiz.
- Tarla atığı, çürümüş meyve ve sebze ile evsel atıklardan hayvan yemi veya bitki gübresi elde edilmesi için çalışmalar yapacağız. Üretilen yem ve gübreyi çiftçilere ücretsiz dağıtacağız.
- Hayvancılık yapan küçük işletmelerin, kooperatiflerin ve çiftçilerin aşılama gibi veterinerlik hizmetlerini ücretsiz sağlayacağız.
- Mera ve yayla yasaklarından olumsuz etkilenen yetiştiricileri ve çiftçileri destekleyerek zararlarını telafi etmeye çalışacağız.
- Küçük çiftçiliği desteklemek için, tarımda kullanılan makineler için halkla beraber çalışmalar yapacak, araç ekipmanları için tarım araç hangarları kuracağız.
- Mevsimlik göçü engellemek, köylere geri dönüşü teşvik etmek ve köylük tarımsal üretimini geliştirmek hedefleriyle oluşturulan "Doğduğum Yerde Doymak İstiyorum" projesini yaygınlaştıracacağız.
- Kentlerdeki ve kırsaldaki kamuya ait uygun tarımsal arazileri bu proje için tahsis edecek ve köylerin gerekli altyapı, üstyapı ve ulaşım kapasitesini geliştireceğiz. Bu kapsamda başarılı uygulamaları büyüterek yayacağız.
- Kentleri aşırı nüfus baskısından kurtarmak, kapitalizm ve savaş politikalarının yıkıma uğrattığı yaşamı yeniden canlandırmak amacıyla köylere geri dönüş projeleri geliştireceğiz.

SAĞLIK HİZMETLERİNİ ÜCRETSİZ SUNACAĞIZ

HDP, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik hali olan Sağlık Hakkı'nı temel insan hakkı olarak görür. Irkı, dini, politik inancı, ekonomik ve sosyal durumu gözetilmeksizin tüm yurttaşların belediyelerin sağlık hizmetlerinden ulaşılabilir, ücretsiz, eşit ve anadilinde faydalanmasını bir ilke olarak benimser.

- Sağlıklı toplum ve birey gelişimine öncülük eden bir yerel yönetim sistemini örgütleyip, beslenmeden yaşam koşullarına kadar sağlığın her alanı için toplumsal bir sağlık hedefi ile çalışacağız.
- Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri amacıyla 'Halk Sağlığı Birimleri ve Halk Sağlığı Merkezleri'ni kuracağız.
- Toplumun sağlık sorunları ile ilgili araştırmalar yapacak, ilgili sağlık kurumları, odalar, sivil toplum örgütleri ve sendikalarla ortak çalışmalar yürüteceğiz.

- Gezici Sağlık Ekipleri ile mahalle ve köylerde sağlık taramaları ile içme suyu denetimlerini yaygınlaştıracak, anadilinde sağlık ve hijyen eğitimleri vermeye devam edeceğiz.
- Tüm okullarda ve köylerde gezici ve ücretsiz ağız ve diş sağlığı taraması çalışmalarını yaygınlaştıracamız, ihtiyacı olanlara ücretsiz tedavi hizmeti vereceğiz.
- Kadınların kolay erişebileceği ana-çocuk sağlığı merkezleri açmaya ve ücretsiz muayene, ilaç, aşı, çocuk bezi ve çocuk maması temini gibi hizmetleri vermeye devam edeceğiz. Kadın bedeni ve sağlığına ilişkin anadilinde eğitimler düzenleyeceğiz.
- Kız ve erkek çocukları ile aileler için ergen sağlığı eğitimini sağlayacağız.
- Bütün sağlık hizmetlerini engelli bireylerin eşit erişebileceği şekilde düzenleyeceğiz. Mültecilerin anadilinde sağlık hizmeti alabilmesini sağlayacağız.
- Sağlık meclisleri, ilgili kurum, kuruluş ve medya organları ile birlikte genetiği değiştirilmiş gıdaların tüketimini azaltmak için ortak kampanyalar yürüteceğiz. Sağlıksız besin satış ve dağıtımını yapanlara yaptırım uygulayacağız.
- Hastaların sağlık merkezi veya hastanelere taşınması için ücretsiz servis aracı hizmetini sunacağız.
- İnsan sağlığını etkileyecek çevresel faktörlerle etkin ve ekolojik mücadeleyi kesintisiz sürdüreceğiz.
- Şehir ve ilçe merkezleri dışında ikamet eden yurttaşlarımızın merkezlerde bulunan hastanelere tedaviye geldikleri zaman, ihtiyaç halinde yararlanabilecekleri misafirhaneler ve aşevleri açacağız.

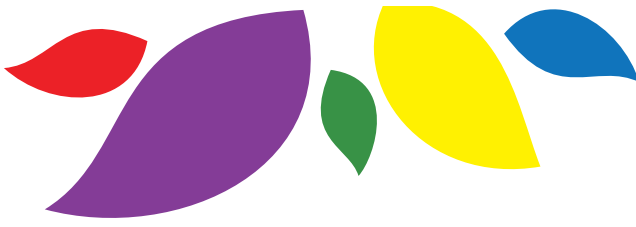

SPORDA BARIŞ VE KARDEŐLİĐİ ÖNE ÇIKARACAĞIZ,

HDP, sporu, barış içinde, bir arada ve dayanıŐmayla yaşayan bir toplumun önemli bir unsuru olarak görür. Sağlıklı ve birlikte yaşamın bir parçası olarak kitle sporunun geliŐmesi için çalışır.

- Spor sermayenin aracı olmaktan ve cinsiyetçi, milliyetçi, Őoven politikaların tekelinden çıkaracağız.
- Amatör sporcuları ve kulüpleri, yerel spor aktivitelerini destekleyeceğiz.
- Şehirlerimizde cinsiyet, yaş ve sağlık durumuna bakılmaksızın özellikle kadın ve çocukların rahatça spor yapabileceği mekânları çoğaltacağız.
- Toplumun tüm kesimlerinin sportif aktivitelerden ücretsiz yararlanabileceği kapalı spor salonları, stadlar ile semt sahaları açmaya devam edeceğiz.

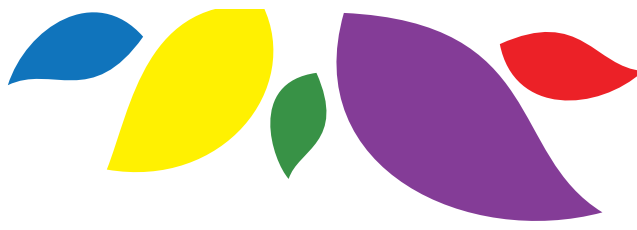
- Köylerde sportif etkinlikler için alanlar inŒa edeceğiz. Köyler arası spor turnuvaları düzenleyeceğiz.
- Futbol, basketbol, voleybol, hentbol gibi sokak turnuvalarını sürdürmeye devam edeceğiz.
- Kadınlar, gençler ve çocuklar için yaptığımız yüzme havuzlarını arttıracamız.
- Parklar baŒta olmak üzere uygun bütün alanlara spor aletleri koymaya ve y r y Œ yollarını artırmaya devam edeceğiz.
- Œehirlerimizdeki spor takımlarını ve sporcuları desteklemeye devam edeceğiz.

BÜTÜN İNANÇLARA SAYGILI OLACAĞIZ

HDP din, mezhep, felsefi görüş ayrımı yapmaksızın, tüm halkların ve inançların kendilerini özgürce ifade etme hakkını savunur. Bütün inançlara ayrımsız ve eşit hizmet götürülmesini sağlar.

- Cami, Cemevi, Kilise ve Sinagog gibi ibadet merkezlerinin ihtiyacı olan belediye hizmetlerini ücretsiz şekilde sağlamayı sürdüreceğiz.
- İnançlar, kültürler ve toplumsal hafıza konusunda çalışma yapan kurumları desteklemeye devam edeceğiz.
- İnanç merkezleri için ihtiyaç halinde yer tahsisi, restorasyon veya inşa desteği vereceğiz.
- Farklı inançların hizmet gördüğü ve kutsal kabul ettiği yaşam alanlarının, eğitim kurumlarının ve ibadethanelerin varlıklarını sürdürmelerine destek vereceğiz.
- Cenaze, mezarlık hizmetlerini ücretsiz gerçekleştireceğiz ve taziye evleri kuracağız.

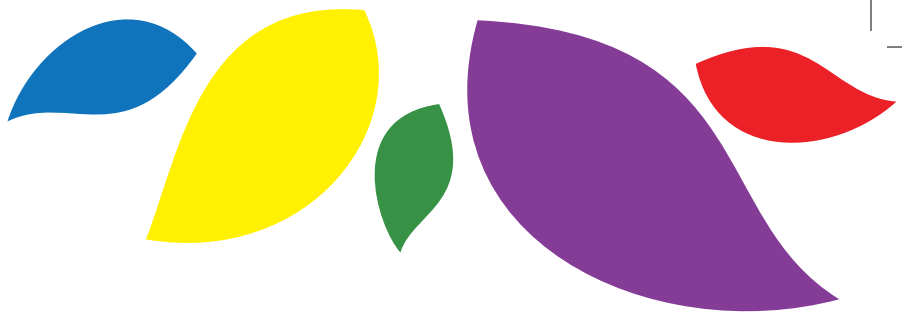

BELEDİYE HİZMETLERİNİ ÇOK DİLLİ YÜRÜTECEĞİZ

HDP, çok dilli ve çok kültürlü belediyeciliği halkların demokratik ve özgür şekilde birlikte yaşamasının gerekliliği olarak görür. Belediye hizmetlerinin Türkçe'nin yanı sıra kayımların yasakladığı Kürtçe, Süryanice, Ermenice, Arapça, Lazca gibi dillerde verilmesini savunur.

- Belediye eş başkanları ve meclis üyeleri ile halkla ilişkiler çalışanlarının yerel dilleri bilmesine özen göstereceğiz.
- Dil Koruma ve Geliştirme Müdürlükleri kurarak Kürtçe, Süryanice, Ermenice, Arapça ve farklı dillerin korunup geliştirilmesi için çalışmalar yürüteceğiz.
- Halk edebiyatının yazılı ve sözlü eserlerini araştırarak Kürtçe ve diğer anadillerinde yeniden derleyen çalışmalar yapacağız.

- Kaybolmaya yüz tutmuş yerel kültür ve dillerin korunması, canlandırılıp geliştirilmesi için eğitim çalışmaları düzenleyecek; kurs, gramer ve sözlük çalışmaları yürüteceğiz.
- Belediyelerimizin yazışma, duyuru ve basın açıklaması gibi faaliyetlerini çok dilli yapmaya devam edeceğiz.
- Kentleri, mahalleleri, köyleri, sokakları ve caddeleri çok dilli isimlendirmeye devam edeceğiz.
- Kamusal alanlardaki panoların ve tabelaların çok dilli olmasını sağlayacağız.
- Kültür sanat alanında yapılan tüm atölyeler, festivaller, tiyatrolar vb. faaliyetlerde çok dilliliği esas alacak, yerel dillerin kullanımına öncelik vereceğiz.
- Çok dilli kreşler, çok dilli masal kitapları, çok dilli çocuk oyunları, anadiliyle yazılmış resimli sözlüklerin olduğu, kurslar ve kütüphaneler gibi kültürel projeleri yeniden hayata geçireceğiz.

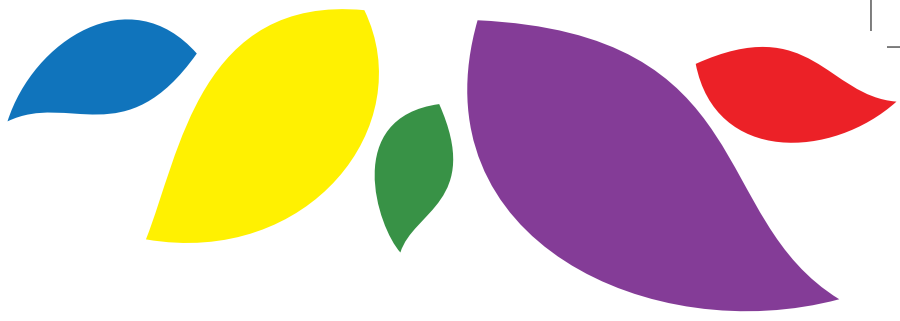

KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİ GELİŞTİRECEĞİZ

HDP, çok kültürlü ve çok dilli bir yaşamı savunur. Cinsiyetçi, ırkçı, milliyetçi kültür sanat siyasetine karşı; toplumcu ve demokratik sanatın geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için mücadele eder.

- Kültür evleri, kütüphaneler, müzeler, galeriler, sinema ve tiyatro salonları gibi mekanlar inşa edecek, kültürel hizmetleri mahalle ve köylere ulaşabilecek şekilde planlayacağız.
- Tarihsel ve kültürel mekânları koruyacak önlemleri almaya, doğal ve kültürel eserleri aslına uygun olarak restore etmeye devam edeceğiz.
- Demokratik-ekolojik toplumsal kültürü canlandıran yerel etkinlikler düzenleyerek kültürel, sanatsal, edebi faaliyetler yürüteceğiz. Bu kapsamda festivaller organize edeceğiz.

- Halkın, gençliğin, çocukların, köylülerin, öğrencilerin, kadınların, işçilerin ve tüm meslek gruplarının kültürel ve sanatsal faaliyetlere bireysel ve toplu olarak erişiminin sağlanması için kolaylaştırıcı çalışmalar yapacağız.
- Müzik, tiyatro, sinema gibi sanatsal etkinlikler ile bilim, felsefe, ekoloji, edebiyat, politika gibi alanlara yönelik atölyeler düzenleyeceğiz.
- Şehir Tiyatrolarını yaygınlaştırarak il, ilçe ve köylerde tiyatro çalışmalarını halkla buluşturacağız.
- Gezici kültür-sanat etkinlikleri düzenleyerek, köylerde ve kentlerde yurttaşların kültür-sanata erişimini kolaylaştıracaktır.
- Kürtçe ve diğer anadillerinde tiyatro oyunları, masal anlatıcılığı, resim ve müzik gibi sanatların izlenebileceği kültür sanat faaliyetleri düzenleyeceğiz.
- Sözlü kültürel çalışmaların derlenmesi, kayıt altına alınması, dengbêjlerin ve çirokbêjlerin toplumla buluşması için Dengbêj Evi gibi kültür mekânlarının inşa edilmesine devam edeceğiz.
- Kültürü ve anadili unutturma rejimine karşı bütün şehirlerde toplumsal hafızayı ayakta ve canlı tutacak, bunu gelecek nesillere aktaracak çalışmaları yürüteceğiz.
- Mahallelerin kültürel etkinliklere daha rahat erişim sağlayabileceği semt kültür evlerini, kütüphaneleri, yazlık ve kışık sinemaları halkın hizmetine açacağız.
- Kamusal alanlarda ücretsiz ve kablosuz internet erişim hizmetleri sunacağız.
- Köy ve beldelerde yaşayan yurttaşları kitapla buluşturmak amacıyla “mobil kütüphaneler” kuracağız.

AFETLERE HAZIRLIKLI OLACAĞIZ

HDP, kentlerin ve köylerin her türlü doğal ve beşeri afete karşı hazırlıklı hale getirilmesini yerel yönetimlerin en önemli görevleri arasında görür. Hazırlanan Acil Afet Eylem Planlarının toplumsal cinsiyete duyarlı olmasına özen gösterilmesini sağlar.

- Göç ve afet gibi olağanüstü durumlara karşı kriz koordinasyon merkezleri kuracağız. Gıda, giyim, barınma gibi temel ihtiyaçlara yönelik hazırlıklar ve alternatif çözüm yöntemleri geliştireceğiz.
- Kentlerimizde olası afetlere karşı risk analizi yapıp, afet durumlarında kullanmak üzere belirlenen Acil Toplanma Alanlarının ranta açılmasına asla izin vermeyeceğiz.

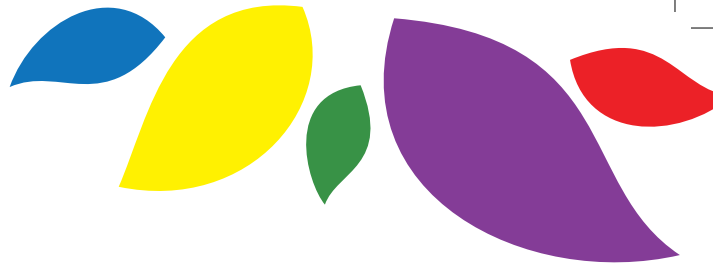
- Doğal afet riski altındaki alanlarda (kaya düşmesi, dere-göl taşması, heyelan vb. gibi) ve jeolojik bakımdan uygun olmayan bölgelerdeki yapılaşmaya son vereceğiz.
- Son yıllarda kentlerimizde sık görünen sel afetlerinin yaşanmasını engellemek için yağış alanları ve yağış yoğunluklarının belirlenmesinde etkili olan erken uyarı birimleri kuracağız.
- Yerleşim yerleri içinden geçen dere yatakları ve drenaj kanalları ile mevcut yağmursuyu kanallarını iklim koşullarına ve yağış yoğunluğuna uygun hale getirip bakımlarını düzenli yapacağız. Olmayan yerlerde yağmursuyu kanallarının yapımına öncelik vereceğiz.
- Okullarda, işyerlerinde ve mahallelerde afet ve acil durum eğitimleri vererek tüm kent halkının afetlere karşı hazırlıklı olmasını sağlayacağız.

EMEK TEMELLİ İSTİHDAM POLİTİKALARI İZLEYECEĞİZ

HDP, yerel yönetimlerde iş güvencesi, işçi sağlığı ve iş güvenliğini temel alır. Cinsiyet eşitliği ve hak temelli bir istihdam politikasından yanadır.

- Örgütlenme özgürlüğü ile toplu sözleşme ve grev hakkını güvenceye alacağız.
- Özel istihdam büroları üzerinden işçi alımı yapmayacağız. Taşeronluğa karşı mücadeleye devam edeceğiz.
- Belediyelerimiz işçilerin istihdamında “eşit işe, eşit ücret” ilkesini benimseyecek, eşitsizliği gidermek için kadın işçi istihdamına öncelik vereceğiz.
- Sendikalarla yapılan toplu iş sözleşmelerinde, babalık izni ve şiddet şerhi yer almaya devam edecek.
- Ayrımsız bütün belediye çalışanları için ücretsiz kreş hizmeti vereceğiz.
- 21 Mart'ı bütün çalışanlar için, 8 Mart ve 25 Kasım'ı kadın çalışanlar için idari tatil olarak kabul edeceğiz.

YEREL-EVRENSEL İLİŞKİSİNİ GELİŞTİRECEĞİZ

HDP, evrensel dayanışma ve işbirliği ağları ile halklar ve inançlar arasında güçlü bağlar kurulacağına inanır. Bu yönde çeşitli ülke belediyeleri ve belediye birlikleri ile ortak çalışmalar yapar.

- Halkların özgürlüğüne, kardeşliğine ve dayanışmasına katkı sunacak ilişkileri yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde geliştireceğiz.
- Demokratik deneyimleri paylaşacak; tarihsel, kültürel, sosyal, ekolojik ve ekonomik dayanışma ağlarını büyüteceğiz.
- 'Kardeş Belediyecilik' uygulamasını geliştirecek, kalıcı dostluk ve dayanışma ilişkilerine dönüştüreceğiz.
- Yerel demokrasi deneyimlerinin aktarılmasına ve kazanımların ortaklaştırılmasına yönelik kurultaylar, çalıştaylar, konferanslar ve forumlar düzenleyeceğiz.
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na ve diğer evrensel hukuk antlaşmalarına konulan şerhlerin kaldırılması için mücadelemizi sürdüreceğiz